בידוע שלפני שחיטה. וטרפה: הוגלד. קרושט"ת: **בידוע שהוא ג' ימים קודם שחיטה.** ואם לקחה[א] בתוך שלשה ימים הוי מקח טעות וצריך המוכר להחזיר לו מעותיו: **לא הוגלד פי המכה.** איכא לספוקי אי קודם מקח הוי אי לאחר מקח הוי ועל הטבח[ב] שהוא מוציא מידו דמסתמא כל כמה דלא יהיב זוזי לא יהבי ליה חיותא ועליו להביא ראיה שקודם מקח הוה דמספיקא לא מפקינן ממונא מחזקיה: **למאי נפקא מיניה** לא גרסינן: **הפס ליכא מידי למיסרך.** כשנמצא נקב בלא מחט כשהדס יוצא הוא מתקנא בלחלוחית הבשר והולך לפי שאין לו היכן לידבק: **מיסרך הוה סריך.** הדס במחט: **רב עוירא שמני.** רב עוירא שמי: **שלח ליה.** אדיי דליתי לגביה: **מפטיר בנסיות אנא.** מכניס ומוציא תלמידים ומאספס ומעמידם לילך מבית המדרש: **לעילא מרבי רבה.** מר' יהודה הנשיא: **רב הונא לפורלאה ור' יוסי מדאה: מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות.** מבפנים: **מצד אחד.** שלא היתה נראית מבחוץ: **והפכה.** לבית הכוסות ללד החיצון: **ומצא.** על המחט כנגד פיה מבחוץ קורט דם: **אמר אם אין מכה.** זו יוצאת לחוץ דם זה מנין כאן: **טרח טריה לההוא גברא.** כמה הטרחת לאותו האיש על עצמו היה אומר שהטריחו זה לבא אצלו. לישנא אחרינא טרח טרייה כמו דטרייה לרישיה דאמרן לעיל (דף מה:) כלומר בחנם טרחתי לבא אצלי כאן דבר חדוש: **נמעלה.** בגג: **נמטה.** על הארץ: **אין חוששין.** הואיל ולא ראינוה שנפלה אין חוששין שמא נתרסקו אבריה להשהותה מעת לעת כדין נפולה ורסוקה אבריה דאמרינן במתניתין (לקמן נו.) גבי עוף אם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ובקופצת מאליה לא חיישינן להכי: **ההוא גדיא דהוה ליה לרבינא.** בגג והוה אזרוקה בגג: **חזא חושלא.** שעורים קלופים: **באיפומא.** כנגד פי אזרוקה למטה בבית: **דגר.** קפץ: **משום דאית לה מידי למסרך.** שלא קפצה דרך אזרוקה אלא בגידי הגג מסרכת עצמה בכתלים וקופצת ומהניא לה סריכת הכתלים שמסרכת בידיה קצת: **והאי לית ליה מידי למיסרך.** שהאזרוקה אינה סמוכה לכותל: **דאמדה נפשה.** אם גבוה לה יותר מדאי אינה קופצת: **דהוו שדרן כרעיה בסרייתא.** רגליה האחרונים היו נגררין אחריה: **שיגרונא.** קרנפ"ת: **הלכתא כרב יימר.** דלא מיזדקקינן למידק שאר בהמות [ג]דשגרן כרעייהו: **וכריס.** אילים: **דמדוו.** דואגים וכואבים: **לימרא.** חמימות כמו (שבת דף סז.) אישתא למירתא: **דגנבי גנבי.** ומשליכין אותם למעלה מכתלי החצר ונופלים לארץ: **אמתנייהו.** על מתניהן נופלין ואין נהפכין על גבן שיתפרקו חוליותיהן: **אהדרינהו.** דרך למעלה מן הכותל: **ודאי חיישינן.** דלא איכפת להו כל היכי דנפלה: **פ)הכה על ראשה.** שכפף המטה: **והלכה לה כלפי זנבה.** והכה על מתניה ולא על הלעות וכן על זנבה והלכה כלפי ראשה והכה על צוארה: **ו)ואפילו** ל"ג דדוקא **(א)** לא כפף המטה והכה על כל הלעות כנגד כל השדרה קאמר: **ואי שלים חוטרא אפלגא דגבא.** שלא היה ארוך ככל השדרה חיישינן: **קיטרי.** במקל שיש בו שיורי ענפים: **אפסקיה.** בהפסק כלומר לרוחב הגב חיישינן לחוט השדרה: **בית הרחם.** עגל שנולד היום שילא מבית הרחם לר: **אין חוששין.** שמא נדחק ונתרסקו אבריו ואין צריך להשהותו מעת לעת: מטמא

המוציא מחבירו עליו הראיה. פירוש על הלוקח להביא ראיה שברשות מוכר נטרפה [ד] אע"פ שלא נתן מעות עדיין כאן נמצאו וכאן היו כדאמר בסוף פרק המדיר (כתובות דף עו:) והא דקרי ליה מוציא משום דמסתמא כל כמה דלא יהיב זוזי לא יהבי ליה חיותא והקשה ה"ר י"ט דבנדה פרק הרואה כתם (דף נח.) תניא בדקה עצמה וחלוקה והשאילתה לחברתה היא טהורה וחברתה טולה ומפרש רב ששת דלענין דינא תנן דלא מיחייבא חברתה לכבס הבגד ואמאי לא אמרינן כאן נמצאו וכאן היו כמו גבי בהמה דהכא וגבי מומין דסוף המדיר וי"ל דלא דמי דודאי כדי לקייס המכר [ה] ובקדושין סברא הוא דאמרינן הכי שאומר המוכר ללוקח קח פרתך שברשותך נטרפה והאב אומר לבעל קח אשתך שברשותך נולד המום ואין לנו לבטל המעשה הזה אבל גבי חלוק ליכא למימר הכי ועוד גבי חלוק לעולם הוא ברשות הראשונה בעלת חלוק שלא נא ליד השניה בתורת מכר אלא בתורת שאילה ולא שייך למימר ברשות שואלה נמצאת ולא ברשות בעלת חלוק[ו]: **כיון דאיכא מחט מסרך הוה סריך.** ה"ה קוץ וכל דבר תדע מדקאמר התם ליכא מידי למיסרך: **דגר ונפל.** ולא הלך לנקמן פסקינן דהלכה אפילו בדיקה לא בעי: **דהוו שגרן כרעיה בתרייתא.** לא בנפילה מיירי: **נפל לארעא חוששין.** אף על גב דבנפילה בעינן עד שיפול מעשרה טפחים כדאיתא בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק דף נ:) ומכריסא דתורא עד ארעא ליכא אלא ארבעה טפחים כדאמר התם (דף נא.) מ"מ חיישינן הכא משום דנפיל מחמת ההכאה שמנגחין זה את זה: **בית** הרחם אין בו משום ריסוק **אברים.** משום דאיכא ריעותא דאינו הולך איצטריך ליה לאשמועינן דאי לאו הכי פשיטא דאזלינן בתר רוב ולדות וא"ת א"כ מאי קא מסייע ליה מדן יום אחד דמטמא בזיבה התם ליכא ריעותא א"נ כשהיה הרבה אחרי כן וי"ל דאם איתא דאתרמי ריסוק אברים מחמת בית הרחם א"כ היה לנו לאוקמי לאונס לענין זיבה ועוד דזובו מוכיח שנתרסקו אבריו בבית הרחם וכענין ריעותא הוא דמסתמא [ז] דמחמת כך בא הזוב אלא ודאי לעולם אין בו ריסוק אברים: מודה

בידוע שלפני שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שלאחר שחיטה [א]הגליד פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הגליד פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה ומאי שנא מכל נקובי דעלמא דאע"ג דליכא דם טריף מר התם ליכא מידי למיסרך הכא כיון דאיכא מחט אי איתא דקודם שחיטה הוא מיסרך הוה סריך א"ל רב ספרא לאביי חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא ואמר רב עוירא שמני ואמר מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד וטרפה שלח ליה לא אתא לגביה אזל הוא לגביה הוה קאי אאיגרא אמר ניחות מר וניתי לא נחית סליק הוא לגביה א"ל אימא לי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה מפטיר כנסיות אנא לעילא מרבי רבה והוה רב הונא ציפוראה ורבי יוסי מדאה יושבין לפניו ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד והפכה רבי ומצא עליה קורט דם וטרפה ואמר אם אין שם מכה קורט דם מנין אמר ליה טרח [ב]טרייה לההוא גברא מתניתין היא המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ: נפלה מן הגג: אמר רב הונא [ג]הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים ההוא גדיא דהו"ל לרבינא דחזא חושלא באיפומא דגר נפל מאיגרא לארעא אתיא לקמיה דרב אשי א"ל הא דאמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים משום דאית לה מידי למסרך והאי לית ליה מידי למסרך או דלמא משום דאמדה נפשה והאי נמי אמדה נפשה אמר ליה [ד]משום דאמדה נפשה והאי נמי אמדה נפשה ההיא אימרתא דהוה בי רב חביבא דהוו שדרן כרעיה בתרייתא אמר רב יימר האי [ה]שיגרונא נקטיה מתקיף לה רבינא ודלמא חוט השדרה איפסיק בדקוה אשכחוה כרבינא ואפ"ה [ו]הלכתא כרב יימר שגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח אמר רב הונא [ז]זכרים המנגחין זה את זה אין חוששין משום ריסוקי אברים אף ע"ג דמידוו וקיימי צימרא בעלמא הוא דנקט להו [ח]אי נפול לארעא ודאי חיישינן אמר רב [ט]מנשי [י]הני דכרי דגנבי גנבי אין חוששין משום ריסוק אברים מאי טעמא כי שדו להו אמתנייהו שדו להו כי היכי דלירהטי קמייהו אהדרינהו ודאי חיישינן והני מילי דאהדרינהו מחמת יראה אבל מחמת תשובה תשובה מעלייתא הוא דעבדי אמר רב יהודה אמר רב [י]הכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי אית בה קיטרי חיישינן ואי מחיי אפסקיה חיישינן אמר ר"נ [יא]בית הרחם אין בו משום ריסוקי אברים א"ל רבא לר"נ תניא דמסייע לך [יב]תינוק בן יום אחד ממטמא

לה חולי: דפתקי גבי כלומר כשגונבין בהמה דקה בלילה משליכין אותו דרך כותל. אין חוששין כו' כי שדו להו כלומר שמשליכין אותן אמתניהו שדו להו. אהדרינהו ודאי חיישינן דאהדרינהו לבעלים בלילה דרך כותל בלא ידיעת בעלים חיישינן משום ריסוקי איברים דודאי כשמשיבין אותו אין חוששין עליה אם נתרסק: תשובה מעלייתא עבדי ואין מרסקין אותו. בית הרחם אין בו משום ריסוקי איברים כלומר כשנולד

ז) הדגר ל"ע היאך יוכל לשבע בבני שלא אירע לה כרשותו ויש לישב.

מסורת הש"ס

א) [ל"ל טריסן], ב) [גי' הערוך ערך שגדן שיגדונא והעיל המוסף דבלשון יווני כאב היכך והוא בתמטמא נקרא שגדונא], ג) [ל"ל מנשה עי' תוס' לעיל ד. ד"ה מכמיס], ד) נדה מג.; ה) ס"א הכה על ראשה לאדם שהיה אוחז בידו שבט אחד והכה על ראשה של בהמה והלכה לה הבטבט עד זנבה או שהכה כלפי זנבה והגיע הבטבט עד כלפי ראשה ולא מיתא שהכה על ראשה וחבבה שלא יגע בשדרה בלל דליכא למיתה משום ריסוק אלא אפילו הכה על השדרה בתוכן אע"ה לא חייש"ן ע"כ. רש"ל בשם פירושים מדוייקים, ו) עיין רש"ל, ז) [ועיין היטב תוס' נדה נח. ד"ה ולענין],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואפי' לא גרסי' לדוקא כפף כל"ל ותיבת לא נמחק:

לעזי רש"י

קרושט"א. גלד.
קרנפ"א. עוורת, התכורצות שרירים.

מוסף רש"י

בידוע שלאחר שחיטה. וכשיהא (כתובות עו:). ששלשה ימים קודם שחיטה. ואם לקחה טבח זה בתוך שלשה ימים מקח טעות הוא וחזיר לו בעליה הדמים שמכר לו טריפה (שם). לא הגליד פי המכה. זה אומר עד שלא לקחתי מיקב וזה אומר משמכרתי, המוציא מחבירו עליו הראיה. ואי יהיב הטבח דמי ממנא הוא המוליא ועליו הראיה ואי לא אשכח ראיה יחזיק זה במעותיו מספק (שם).

שיטה מקובצת

א) ואם לקחה טבח זה בתוך שלשה ימים: ב) ועל הטבח להביא ראיה שהוא מוציא מחבירו דמסתמא: ג) שאר בהמות דשדרן כרעייהו: ד) ואע"פ שלא נתן מעות עדיין דכאן נמצאו: ה) כדי לקיים המכר או הקדושין סברא: ו) וכענין ריעותא הוא דמסתמא מחמת כך בא:

עין משפט נר מצוה

קלח א מיי' פ"ב מהל' מכירה הלט"ו סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רלב סעי' יא [וכרב אלפס עוד בב"ב פרק ו דף רח.]:
קלט ב ג מיי' פ"ט מהל' שחיטה הלכה ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נח סעיף יא:
קמ ד מיי' שם הל"י סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לב סעיף ז [ח]:
קמא ה ו מיי' שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' נח סעי' ט:
קמב ז מיי' שם הל"י"א טוש"ע שם סעי' יב:
קמג ח מיי' שם הל"י"ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לב סעי' ו:
קמד ט מיי' שם הל"י"ז וע"ש סמג שם טוש"ע יו"ד [סי' טו סעי' ב] וסימן נח סעי' ג:
קמה י מיי' פ"א מהל' מו"מ הלכה ד:

רבינו גרשום

אוכל] (כו' כלומר אוכל): משני צדדין טרפה. וזהו שניקבו לחוץ. ונמצא עליו קורט דם בסוף המחט מצד (אחד) אחר. הגליד פי המכה שיבש פי המכה והיה בו מלנ"ט. למאי נפקא מינה למקח וממכר היכי דמי שבתוך ב' ימים שקנאו שחטו ומצא בו אותו מחט הוגלד פי המכה בידוע שקודם שקנאו היה בו ומקחו מקח טעות לא הוגלד פי המכה זהו אומר ברשותך אירע לה וזה אמר ברשותך אירע לה המוציא מחברו עליו להביא עדים שברשות מוכר אירע לה ואם לא יביא עדים [ו]ישבע המוכר שלא אירע לה ברשותו ופטור: אי הכי כולהו נקובי נמי ליבעו קורט דם כלומר ניקבה הריאה משני צדדין [אינו] פסול עד דאיכא קורט דם מצד אחד: שאני הכא דאיכא מחט. ואם איתא דקודם שחיטה סרוכי הוה מסרכא הדם בסוף המחט: שמני. לשון שמי. מפטיר כנסיות אני. משמש תלמידים שהיו נכנסין לפני ר' ללמוד: טרויי טריה לההוא גברא. כלומר הטרחת פסיעותיי בחנם: אין חוששין שמא משום ריסוקי איברים כו'. כלומר אין חוששין שמא בשקפצה למטה שיברה איבריה משום דאמדה נפשה: חזא חושלא באיפומא. כלומר היו שעורין קלופין כנגד החור שעליה והיה החור באמצע העליה כעין חור של אשטובא: טעמא דרב הונא משום דמסרכא ואין חוששין משום ריסוקי איברים כגון עומדת על הכותל וכשקופצת למטה מסרכא לצד הכותל והאי לא מסרכא דבאמצע העליה הוא: דהוה קא שדרן כרעא בתרייתא כו' כלומר מגררת רגליה אחריה ולא היתה יכולה לפסע כדרך כל הבהמה. שיגדונא הוא דנקיט לה חולי כלומר וכשרה לאחר זמן. כשתנצל מאותו חולי. דמדווקיימי אישמרדיר: צימרא בעלמא הוא דנקיט

מודה רבי שמעון לענין קדשים. לא הוה צריך כאן לדברי רבי יוחנן דבכור עסקינן דתלי רחמנא בפטר רחם וקדשים גופייהו לא יליף ר"ש אלא מבכור לידה לידה כדאמר בריש יולא דופן (נדה דף מ.) ולרבותא נקט הכא כל קדשים: **עמדה** אינה

מטמא בזיבה. אם יצא ממנו זוב: **ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים.** הרי חולה הוא וזו אחד משבעה דרכים שהזב נבדק בהן דזב אינו מטמא באונס [כריתות מ:] דכתיב (ויקרא טו) זב מבשרו שיהא בשרו כמות שהוא שלם ולא באונס: **דרך דופן.** ע"י סם ובין הוא ובין אמו חיין ואין לומר שלאחר שמתה אמו הוציאוהו דקיי"ל במסכת נדה (דף מד.) הוא מיית בריאה: **עגל שנולד בי"ט.** אין כאן משום מוקצה שהרי מוכן היה לגבד אמו ושוחטין אותו בו ביום. אלמא משום ריסוקי אברים נמי לית ביה: **ושוין.** תנאי דפליגי במסכת בילה (דף טו:) גבי בכור שנולד בו מום בי"ט ושוין דאפילו האוסר בנולד בו ביום מום משום דמוקצה היה בין השמשות מחמת איסור קדשים בחוץ אבל אם נולד היום ומומו עמו מוכן הוא שלא נאסר מעולם להא במעי אמו היה מוכן לגבד אמו ומותר דבכור אינו קדוש עד שיולד וכשנולד הרי מומו עמו ולאוי ליאסרו בחוץ: **דרך דופן מי קדיש.** בבכורה דבעינן מום ליאסרו במדינה: **מודה ר"ש.** אע"ג דפליג במסכת נדה (דף מ.) גבי יולא דופן ואמר הרי הוא כילוד ויושבת עליו ימי טומאה וטהרה התם הוא דאיתרבאי מואס נקבה תלד[ט] לרבות יולא דופן אבל לענין קדשים מודה שאינו קדוש דכתיב כי יולד[י]: **הכא במאי עסקינן.** הא דקתני מותר בו ביום ולא חיים לריסוק אברים: **כגון שהפרים ע"ג קרקע.** נגער לעמוד ותחב פרסותיו לעמוד דאמרינן לקמן גבי נפולה עמדה מנפילתה אינה צריכה מעת לעת: **בית המטבחים.** כשמפילין אותו לארץ לשוחטו אפילו ממקום גבוה: **דנפל.** בבית המטבחים: **קל גניחותיה.** כמו (ב"ק דף פ.) גונח מלבו פלינדרי"ש בלע"ז. שנשמע קול יללתו כשנפל: **מנא לך הא.** דלא חייסת לריסוק: **לפרניו נועץ.** כשהוא אשהה ליפול כל שעה הוא מתחזק בלפורניו עד שאינו נופל מגובה: **עמדה.** אמתניתין קאי שנפלה מן הגג ועמדה ולא הלכה אינה צריכה שהייה מעת לעת: **אבל בדיקה בעיא.** בחוט השדרה ובשבירת רוב גלעות ובעקירת חוליא. והיכא דלא עמדה אפילו בדקנוה ונמצאת שלמה טרפה משום החבט שנתפרקו פרקיה

צריכה מעת לעת אבל בדיקה ודאי בעיא. אבל לא עמדה בעיא ולאי מעת לעת ובעיא נמי בדיקה כדתנן לקמן (דף נו.) דרסה וטרפה בכותל או שריצלתה בהמה צריך מעת לעת ואמר בגמרא משום ר"א בר' יצחק אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה וא"ת והא תניא בפ' התערובת (בזבחים דף ע:) נתערבה בשור שנעבדה בו עבירה בכלאים ובטרפה ובגמרא (דף עד:) פריך האי טרפה היכי דמי אי דידע ליה לשקלה אי דלא ידע ליה מנא ידע ומשני ר"ל דאיערב בנפולה ופריך בנפולה לבדקיה ומשני קסבר עמדה צריכה מעת לעת הלכה צריכה בדיקה והשתא על כרחך עיקר שיעוא לא הוי מעמדה צריכה מעת לעת דאכתי ליבדקיה בהילוך ועוד דכיון דמעת לעת סגי אמאי קתני ירעו עד שיסתאבו אלא עיקר שיעוא מהלכה צריכה בדיקה וכיון דאין מרויח שום דבר במה שאומר עמדה צריכה מעת לעת ל"ל למימר הכי הא כ"ע מודו הכא דעמדה אינה צריכה מעת לעת ורבא דגרסי' התם עמדה אינה צריכה מעת לעת אע"ג דלא צריך ליה התם נקטיה אגב הלכה בעיא בדיקה[ט]: **והלכתא היכא דנפלה מן הגג כו'.** הא דלא קאמר הלכה כרב יהודה בריסוק אברים משום דבעי לאשמועינן דוקא עמדה למעוטי פשטה ידה לעמוד וגערה לעמוד: קטיעות

בדיקה כנגד בית החלל כולו א"ל הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי סימנין מאי א"ל [ח]סימנין קשין הן אצל נפילה אמר רב יהודה אמר שמואל [מ]עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו [י]ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא הוא דאשפלו ואי מיא קיימי לית לן בה [כ]ואי שדא ציבי וקדמיה הא קדמיה [ל]גלימא מתיה חיישינן דלא מתיה לא חיישינן [מ]עוף ומעופף לא חיישינן כיתנא איזלא ומקרבי קיטרי חיישינן לא מקרבי קיטרי לא חיישינן כיתנא דעביד בטוני חיישינן דהאי גיסא ודהאי גיסא לא חיישינן אסורייתא חיישינן כיתנא דדייק ונפיץ לא חיישינן דייק ולא נפיץ חיישינן דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה קטרי חיישינן דקתא חיישינן דקדקתא לא חיישינן נברא חיישינן תימחתא לא חיישינן קיטמא נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן חול

וחוליותיה ואם הלכה אפילו בדיקה לא בעיא: **אע"ג דלא עמדה.** ואינה צריכה שהייה מעת לעת: **נגערה לעמוד אע"פ.** שלא פשטה ידה אלא נתחזקה ורצתה לעמוד: **היכא דנפלה מן הגג.** בלא ידעה דאי ידעה הא אמרינן [ע"פ] דאמדה נפשה: **כנגד בני מעיין.** שמא נקרע רוב המילונה או ניקבו הדקין: **כנגד כל החלל.** משום שבירת רוב גלעות או עקירת חוליות: **סימנין מאי.** מי בעי בדיקה שמא נעקרו: **עוף שנחבט.** [ג]ונפל על כרחו על פני הנהר ואיכא למיחש לריסוק: **כיון ששט מלא קומתו.** הוה ליה כהליכה שאינה צריכה בדיקה: **ואי מיא דקיימי.** כגון אגמים: **ליט לן בה.** דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי[ב]: **ואי שדי ציבי.** ואם היו קסמי עצים מוטלכין בנהר: **וקדמיה.** איהו לציבי [ג]מלמעלה למטה אפילו במיא דלא קיימי שרי דכיון דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט: **גלימא.** פרוש על גבי יתדות באויר: **ומתיה.** שפיר ונפל עוף עליו: **חיישינן.** לריסוק ובעי שהייה דכיון דמתיה שפיר קשה הוא: **עוף ומעופף.** ואם כפולה הטלית ואפילו מתוחה: **לא חיישינן.** דאינה נמתחת יפה: **איזלא.** עוף שנפל ברשת הפרוסה באויר: **אי מיקרבי קיטרי.** קשרי החוטין שבהם סמוכין זה לזה תמיד: **חיישינן.** שמא הקשרים רסקוהו: **כיתנא דעביד בטוני.** פשתן העשוי חבילות חבילות: **חיישינן.** שהרי קשה הוא: **דהאי גיסא ודהאי גיסא.** אם נפל על לדי החבילה מכאן ומכאן בהשמטה: **לא חיישינן.** דכי מטי עלייהו משתריק ומשתמיט ולא מלקי ליה: **אסורייתא.** חבילות של קנים: **כיתנא דדייק (ונפיץ).** חבוט בטוד"ה בלע"ז: **ונפיץ.** אשקוש"א: **לא חיישינן.** אם שטוח על גבי קרקע ונופל עוף עליו: **דייק ולא נפיץ.** שברי הגבעולין מלקין העוף: **דעביד ביזרי.** פופיד"ש אפילו דייק ונפיץ חיישינן משום קטרי דאית ביה: **דקתא.** נעורת שברי גבעולין הנגערין מן הפשתים כשמנפצין אותו: **חיישינן.** אם נפל עוף עליהן: **דקדקתא.** דקה מן הדקה וגם היא נעורת: **לא חיישינן.** אם יש ממנה כרי על גבי [ז]קרקע ונופל עוף עליהן לא חיישינן לפי שהיא רכה: **נברא.** סיב הגדל סביב הדקלים ומייבשין אותו ונחלק לרלועות ומפשילין ממנו חבלים וכל זמן שלא נעשה רלועות הוא קשה: **תימחתא.** לאחר שחלקוהו לרלועות להאי נברא כמו שעושין לקליפת עץ הקרוי טי"ל: **קיטמא נהילא.** מרוקד בנפה נכבש ונעשה קשה: **לא נהילא.** אינו נכבש וכל שעה הוא [ח]טפוף ואינו קשה: חול

מטמא בזיבה ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים [ו]איקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן ת"ש [ז]עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט ה"נ כגון שיצא דרך דופן ת"ש [ח]ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן וכי תימא ה"נ שיצא דרך דופן דרך דופן מי קדוש והא [ט]א"ר יוחנן [י]מודה היה ר"ש לענין קדשים שאינו קדוש הב"ע שהפרים על גבי קרקע ואמר ר"נ [כ]בית המטבחים אין בו משום ריסוקי אברים [ל]ההוא תורא דנפל ואישתמע קל [מ]נגיחותיה על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי אמרי ליה רבנן מנא לך הא א"ל הכי אמר רב צפרניו נועץ עד שמגיע לארץ [נ]א"ר יהודה אמר רב [ס]עמדה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעיא [ע]הלכה אינה צריכה בדיקה רב חייא בר אשי אמר אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה אמר רב ירמיה בר אחא אמר רב פשטה ידה לעמוד אע"פ שלא עמדה עקרה רגלה להלך אע"פ שלא הלכה ורב חסדא אמר ניערה לעמוד אע"פ שלא עמדה [פ](והלכתא היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה צריכה בדיקה ואינה צריכה מעת לעת ואם הלכה אפילו בדיקה נמי לא צריכה) אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא נפולה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים אמר ליה מר זוטרא הכי אמרינן משמיה דרב פפא [צ]צריכה

אבר בעיא. [ק]הכא על ראשה כלומר המטה שהכה אותה היה ארוך שמגיע מראשה ועד זנבה או הכה בזנבה והיה ארוך שהגיע לה עד ראשה אין חוששין לריסוק איברין משום חוט השדרה ואי שלים חוטרא אפלגא דגבה כלומר שהיה המטה קצר דשלים אפלגיה דגבה חוששין היכא דשלים חוטרא דלא נפסק חוט השדרה. ואי אית ביה קטרי חוששין אפי' היה ארוך המטה שהלכה לה מראשה ועד זנבה חיישינן לריסוק איברין משום קיטרי ואי מחייה אפסקיה כלומר דאם היה (כלי) מכה לרחבה שלא הכה לארכה מראשה לזנבה חיישינן שלא יפסיק חוט השדרה: בדיקה ודאי בעיא. כלומר אם הכה אותה או נפלה והיה חושש משום ריסוק איברים. ועמדה אינה צריכה לשהות מעת לעת אבל בדיקה בעיא דלא יהא בה אחת מי"ח טרפות. פשטה יד לעמוד אע"פ שלא עמדה. עקרה רגל להלוך כו' כלומר מה דאמרינן הלכה אפי' בדיקה נמי לא בעיא

א) קמ"ל דאע"ג דלא מיתי לאיי מתיוק בן יומו דמטמא בזיבה הא התם אינו נופל לארץ וי"ל ודוק. ב) מתניתא הכא עד שלא יפסיק חוט השדרה שייך לעיל ע"א. ג) דעביד בטוני כלומר דעביד חבילות חבילות כל"ל.

עין משפט נר מצוה

קמו א מיי' פ"ב מהל' יו"ט הל"א סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סי' תלח סעי' ה:

קמז ב מיי' פ"ג מהל' אסורי מזבח הל"ד והלכה יא:

קמח ג מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן נח סעי' י:

קמט ה מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' ד:

קנ ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו:

קנא ז ח מיי' שם הל"ז והלכה יח טוש"ע שם ס"ג:

קנב ט י כ מיי' שם הלט"ז טוש"ע שם סעי' ז:

קנג ל מיי' שם פ"ט הל' יד טור שם:

שיטה מקובצת

ה) צפרניו נועץ כשהוא שוחה ליפול כל שעה: ו) עוף שנחבט שנפל על כרחו: ז) וקדמיה איהו לציבי אפי' מלמעלה למטה כו' איהו הוא דקא שייט הס"ד: ח) כרי ע"ג הקרקע ונפל עוף עליהן: ט) טפוף ואינו קשה. נ"ב נ"א בס"י רפוף:

רבינו גרשום

הבהמה נופלת לארץ מן הרחם ואין חוששין משום ריסוק. תניא דמסייעא לך אדם בן יומו כלומר תניא דמסייעא לך ה) דבית הרחם אין בו משום רסוק אברים דהא קא חזינן בן יומו שמיד שנולד מטמא בזיבה ואין חוששין לריסוק איברים דאם חוששין לריסוק איברים לא היה מטמא בזיבה דמבשרו ולא מחמת אונסו. הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן אפי' תימא בית הרחם יש בו משום ריסוקי איברים ולא תסייע ליה מהא ברייתא דתינוק דמיטמא בזיבה דהכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן. מיתיבי עגל שנולד ביום טוב שוחטין אותו ביו"ט כלומר ואי אמרינן יש בו משום ריסוקי איברים אמאי שוחטין אותו ביו"ט הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן דאין בו משום ריסוקי איברים: והא קתני סיפא ושוין שנולד ומומו עמו כלומר בכור אם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן (ואמר) דיכול לשוחטו ביו"ט. ואי מוקמת ריש שיצא דרך דופן ואי דרך דופן בכור מי קדוש דרך דופן. הכא במאי עסקינן כגון שהפריס ע"ג קרקע כו' לעולם לא מוקמינן שיצא דרך דופן. והכא במאי עסקינן עגל שנולד ביו"ט שוחטין אותו ביו"ט שהפריס ע"ג קרקע דודאי אם היה עומד ע"ג קרקע: בית המטבחים אין בו משום ריסוק איברים כלומר כשמפילין הבהמה כשרוצין לשוחטה: גניחותיה כלומר קולו נשמע כמו שהיה מרוסק: ב) הכא על ראשה כלומר המטה שהכה אותה היה ארוך שמגיע מראשה ועד זנבה או הכה בזנבה והיה ארוך שהגיע לה עד ראשה אין חוששין לריסוק איברין משום חוט השדרה ואי שלים חוטרא אפלגא דגבה כלומר שהיה המטה קצר דשלים אפלגיה דגבה חוששין היכא דשלים חוטרא דלא נפסק חוט השדרה. ואי אית ביה קטרי חוששין אפי' היה ארוך המטה שהלכה לה מראשה ועד זנבה חיישינן לריסוק איברין משום קיטרי ואי מחייה אפסקיה כלומר דאם היה (כלי) מכה לרחבה שלא הכה לארכה מראשה לזנבה חיישינן שלא יפסיק חוט השדרה: בדיקה ודאי בעיא. כלומר אם הכה אותה או נפלה והיה חושש משום ריסוק איברים. ועמדה אינה צריכה לשהות מעת לעת אבל בדיקה בעיא דלא יהא בה אחת מי"ח טרפות. פשטה יד לעמוד אע"פ שלא עמדה.

מסורת הש"ס

ה) [נדה לה. ע"ש עפ. כריתות מ:]. ו) שבת קלו. ביצה ו:, ג) ביצה כו:. ד) נדה מ. ע"ז כג:. ט) ל"ל גניחותיה, י) זבחים עד:. כ) כש"ל מ"ז, מ) [גי' הרי"ף עייף מעיף וכן גרסת ערוך בערך עף ג'], ע) [ויקרא יב], פ) [שם כב], צ) [עי' ב"י יו"ד ס' נח ד"ה ושוף], ק) [ועי' תוס' ב"ק נ: ד"ה אם שהתם],

לעזי רש"י

פלינדרי"ש. האנח.
בטוד"ה [בטו"ד]. חבוט.
אשקוש"א [אישקו"ש].
פשתן מנורר.
פופידי"ש. חבילות
פשתן סרוק.
טי"ל. עץ תרזה.

מוסף רש"י

מבשרו. מכח אבכו ומתוקף ילדו (כריתות ח:). שוחטין אותו ביום טוב. ומינו מוקצה שהרי בין השמשות נמי היה מוכן לגבד אמו (שבת קלו.). ושוין. ר' יהודה ור' שמעון שנתלקו בדוחין מומין ביו"ט במסכת בילה, שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן. ומותר לבקר מומו ביו"ט, דלא דמי כמתקן ביו"ט דלא מיתחזק באיסורא (שם) שאין בזה משום תיקון ומשום דין, שלא היתה בו חזקת איסור מעולם, וכדמוקי לה לקמן כגון דיתבי דייני התם (ביצה כו:). מודה היה ר"ש לענין קדשים. דבהמה שיצאה דרך דופן פטולה לקרבן, דגבי מומאה וטהרה דאמו הוא דקאמר ר"ש מריבוי הכתוב אם נקבה תלד, הוסיף לך הכתוב לידה אחרת לרבות יולא דופן, אבל בקדשים מודי (ע"ז כג:). שאינו קדוש. קדושת הגוף אלא כאחר קדשים שקדש מומן להקדש דלא קדשי אלא כעצים וכאבנים לדמיסם ויוצאין לחולין ליגזז וליעבד (נדה מ:). עמדה. על רגליה (זבחים עד:). קיטמא נהילא. אם היא דקה (תענית ט:).

רבינו גרשום (המשך)

פשטה רגל להלוך אע"פ שלא הלכה: צריכה בדיקה כנגד בני מעיים שלא תהא ריסוק: קשין הן אצל נפילה לשון קשה כלומר לא חיישינן בסימנין שיהו מרוסקין: עוף שנחבט על פני המים כלומר וחיישינן משום ריסוק איברים כיון ששט קומתו דיו ואי אמרת כיון ששט מלא קומתו למה לי בדיקה: ואי מיא דקיימי. כגון אגמים: ליט לן בה. דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי: ואי שדי ציבי. ואם היו קסמי עצים מוטלכין בנהר: וקדמיה. איהו לציבי מלמעלה למטה אפילו במיא דלא קיימי שרי דכיון דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט: גלימא. פרוש על גבי יתדות באויר: ומתיה. שפיר ונפל עוף עליו: חיישינן. לריסוק ובעי שהייה דכיון דמתיה שפיר קשה הוא: עוף ומעופף. ואם כפולה הטלית ואפילו מתוחה: לא חיישינן. דאינה נמתחת יפה: איזלא. עוף שנפל ברשת הפרוסה באויר: אי מיקרבי קיטרי. קשרי החוטין שבהם סמוכין זה לזה תמיד: חיישינן. שמא הקשרים רסקוהו: כיתנא דעביד בטוני. פשתן העשוי חבילות חבילות: חיישינן. שהרי קשה הוא: דהאי גיסא ודהאי גיסא. אם נפל על לדי החבילה מכאן ומכאן בהשמטה: לא חיישינן. דכי מטי עלייהו משתריק ומשתמיט ולא מלקי ליה: אסורייתא. חבילות של קנים: כיתנא דדייק (ונפיץ). חבוט בטוד"ה בלע"ז: ונפיץ. אשקוש"א: לא חיישינן. אם שטוח על גבי קרקע ונופל עוף עליו: דייק ולא נפיץ. שברי הגבעולין מלקין העוף: דעביד ביזרי. פופיד"ש אפילו דייק ונפיץ חיישינן משום קטרי דאית ביה: דקתא. נעורת שברי גבעולין הנגערין מן הפשתים כשמנפצין אותו: חיישינן. אם נפל עוף עליהן: דקדקתא. דקה מן הדקה וגם היא נעורת: לא חיישינן. אם יש ממנה כרי על גבי [ז]קרקע ונופל עוף עליהן לא חיישינן לפי שהיא רכה: נברא. סיב הגדל סביב הדקלים ומייבשין אותו ונחלק לרלועות ומפשילין ממנו חבלים וכל זמן שלא נעשה רלועות הוא קשה: תימחתא. לאחר שחלקוהו לרלועות להאי נברא כמו שעושין לקליפת עץ הקרוי טי"ל: קיטמא נהילא. מרוקד בנפה נכבש ונעשה קשה: לא נהילא. אינו נכבש וכל שעה הוא [ח]טפוף ואינו קשה: חול

חול הדק לא חיישינן חול הגס חיישינן אבק דרכים חיישינן תיבנא ועביד בזגא חיישינן לא עביד בזגא לא חיישינן חיטי וכל דמינייהו חיישינן שערי וכל דמינייהו [6]חיישינן [3]כל מיני קטניות אין בהם משום ריסוקי אברים לבר מן רוביא חימצי אין בו משום ריסוק אברים חפצי יש בו משום ריסוק אברים כללא דמלתא כל מידי דמשריק אין בו משום ריסוק אברים לא משריק יש בו משום ריסוק אברים דבוק רב אשי שרי אמימר אסר בחד גפא דכולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי בתרי גפי מאן דאסר אמר לך היכי ניקום ומאן דשרי אמר לך אפשר דניקום אעיקבי דגפי ואיכא דאמרי בתרי גפי כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בחד גפא מאן דשרי אמר לך אפשר דפרח בחד גפא ומאן דאסר כיון דבהאי לא מצי פרח בהאי נמי לא מצי פרח והילכתא [4]בתרי גפי אסיר בחד גפא שרי: נשתברו רוב צלעותיה: תנו רבנן [2]אלו הן רוב צלעות שש מכאן ושש מכאן או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן אמר זעירי [3]ומחציין כלפי שדרה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [7]ובצלעות גדולות שיש בהן מוח אמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין רבי יוחנן אמר [8]בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין אמר רב [9]נעקרה צלע וחוליא עמה טרפה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא קיימת מהו אמר להו גיסטרא קאמריתו והא רב נמי גיסטרא קאמר כי קאמר רב צלע בלא חוליא והא צלע וחוליא קאמר [10]צלע וחצי חוליא מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא אמרי ואמר להו גיסטרא קאמריתו והאמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין אמר לך התם זה שלא כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיתא הכא בוכנא ואסיתא אי הכי היינו דרב לא שמיע להו דרב וליבעו מיניה כדרב סברי [11]ליבעי מיניה חדא דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חדא הניחא אי אמר לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי הניחא אי אמר להו כשרה כל שכן חדא ואי אמר להו טרפה אכתי חדא מיבעיא להו סברי אם כן מירתח קא רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר להו גיסטרא קאמריתו היינו ריתחיה [7]אמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר החופה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורמינהו כמה

חול הדק לא חיישינן חול הגס חיישינן. דמישתריק ואינו נכנס לעולם: חול הגס. אבנים גדולות שבו מרסקין העוף כשנופל עליהם: אבק דרכים. גם הוא נכנס ונעשה קשה: תיבנא. מישתרי"ס בלע"ז. תבן של חטים ושעורים: בזגא. חבילה: חיטי וכל דמינייהו. כגון שיפון שהוא קשה חיישינן אם נפל עליהם: כל מיני קטניות. לא חיישינן משום דמישתריקי מהדדי ואינם נכנסים יחד: רוביא. תלתן: חימצי. פיסל"ש מחליקין הן ואינן נכנסים: חיפצי. לידרו"ש ואינן עגולין ולא מישתריקי: כל דמישתריק. מחליק זה מזה ואינן נכנסים יחד והנופל עליהם נשמט והולך ואין כאן חבט: דבוק. גלו"ד בלע"ז וטחין אותו בדף קטן והעוף שוכן עליו ומידבק בו ופורח עם הדף ונופל לארץ: בחד גפא. שלא נדבק אלא [1]בגף אחת ופורח בשניה: היכי ניקום. במה יהא יכול להקיש וליטח את עצמו הלכך כשנופל נחבט בנפילה [2]גמורה: אעיקבי דגפא. במקצת הוא נוטח את עצמו בעקבי הגפיים והוא רחש הכנף מקוש שחותכין הכנף מן האווז: כתרי גפי אסור. אלא אם כן עמד והלך. כתוב בהלכות גדולות כל היכא דבעי בדיקה כגון נפולה ושבורה ודרוסה דמיתכשרי בבדיקה ה"מ בדורות קמאי דהוו בקיאי למיבדק אבל אנן לא בקיאינן ולא סמכינן אנפשין ולי נראה דאין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ומותר לסמוך עליו דכתיב (דברים יז) ואל השופט אשר יהיה בימים ההם אבל הוא יזהר יפה ולהביא לפניו כל הטבחים וכל הבקיאין בדבר כי היכי דיימטייה שיבא מכשורא: כ"ב בלעות גדולים שיש בהן מוח יש לה לבהמה י"א מכאן וי"א מכאן ורוב שלהן הוי י"ב: ה"ג או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן [3]: ומחציין כלפי שדרה. ובעינן שיהו נשברות אותן י"ב בלעות מחציין כלפי שדרה לפי ששם חיותה ולא מחציה ולצד החזה: בר זכאי. לא ידענא מנו: נעקרו ברוב לד אחד. כיון שנעקרו שם מהם דהיינו רוב לד אחד טרפה אבל בנשתברו לא מיטרפא אלא בי"ב דהיינו רוב שני צדדין: וחוליא עמה. ואפילו החוט קייס: אמרי ליה. בעו מיניה נעקרה בלע מכאן ובלע כנגדה [2] וחוליא קיימת מהו: גיסטרא קאמריתו. בתמיה. כמה בהמה שנפסקה בחמצעיתה אתם שואלים הא נבלה נמי היא כדאמר בפ"ק (לעיל דף כא.): והא רב נמי גיסטרא קאמר. דכיון דנעקר בלע וחוליא עמה הרי בלע שכנגדו נשמטת [3]ונפלה וקרי לה רב טרפה: וחצי חוליא. והבלע שכנגדה מחוברת יפה בחצי חוליא קיימת: מכלל דרב כהנא ורב אסי. בלע מכאן ובלע מכאן וכל החוליא קיימת בעו מיניה דאי בלע וקצת חוליא הא שמעינן ליה דאמר דאפילו בחדא מיטרפא ואינהו בעו תרתי אלא בלע בלא חוליא קבעו מיניה: ואמר להו. איהו עלה גיסטרא קאמריתו דאפילו נבלה נמי הויא בתמיה: [4]ואמר עולא וכו'. אלמא רובו בעינן למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מקריא נבלה: ורבי יוחנן. דאמר אף נעקרו לא מיטרפא עד דאיכא רוב שני צדדין וכי מיעקרו שם מימין ושם משמאל ואפילו אלו בלד הצואר ואלו בלד האליה אי אפשר דלא הוי אמצעית זה כנגד זה ואפילו הכי בעיא רובא למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מיקריא נבלה דבשלמא מעיקרא הוה ס"ד דרב בלע וכולה חוליא קאמר ואינהו בעו מיניה בלע וקצת חוליא מכאן וכן מכאן ואמצעיתה של חוליא קיימת אבל השתא דאוקמת דרב בלע וחצי חוליא קאמר ואינהו על כרחך בלא בלא חוליא קבעו ליה וקאמר להו עלה גיסטרא קאמריתו קשיא לן הא דרבי יוחנן ומשני התם רב כהנא ורב אסי: בוכנא ואסיתא. כלומר בלע וקצת חוליא ורבי יוחנן בלע בלא חוליא: אי הכי. דרב כהנא ורב אסי בלע וקצת חוליא אמרי היינו דרב [1]הא שמעינן ליה דבחדא נמי טריף ומאי תיבעי להו בתרתי: [1]אסיתא. חור שבחוליא שהבלע תחוב בו היינו בחצי חוליא: וליבעו מיניה [2]לרב. בחדא דהא חדא אכתי לא קאמר להו ותרתי קבעו מיניה: סברי אם כן מירתח קא רתח. ממהדורי דרב מצינן למפשט מאי דינא דחדא דאי מהדר לן כשרה כל שכן חדא ואי מהדר לן טרפה בלא ריתחא פשטינן מינה דבחדא סבירא ליה כשרה דאי סבירא ליה בחדא נמי טרפה בחדא בחדא טרפה תרתי מיבעיא לכו אבל אי בעינן מיניה חדא אפילו סבירא ליה בתרתי כשרה לא מהדר לן בריתחא למימר השתא בתרתי כשרה דלא איכפת ליה אי תיסק אדעתין דבתרתי טרפה: והא. בעו מיניה בתרתי וסבירא ליה דבחדא נמי טרפה כדאמר רב לעיל נעקרה בלע וחוליא עמה ואוקימנא חצי חוליא ואפילו הכי לא מהדר להו בריתחא דנפשוט מינה לעקירת חדא: כיון דקאמר להו גיסטרא קאמריתו. בתמיה היינו ריתחיה דהכי קאמר להו הא לא אינבי לכו למיבעי דנבלה נמי הויא אלא בחדא טרפה: מעיקרה. אפילו בלא אסיתא: נחבסה. מינגיר"ש ולא נפחתה: כמה

בעינן מיניה אלו טרפות מירתח רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא: שנחבסה לשון נשברה: כמה חסרון בשדרה כלומר לענין נזיר לגלח שאינו מגלח אלא על מת שלם או על רוב בניינו או על רוב מניינו והגולגולת זהו רוב מניינו:

ע) ג' מהר"ם ש"ף לא חייסינן, ב) [גי' הערוך בע' חפץ ב' וכל מיני קטניות לא חייסינן לבר מחימצי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד'], ג) [זבחים ל:], ד) [לעיל מב:], ה) [ל"ל והאמר], ו) דבור זה שייך קודם ד"ה ל"ה, ז) [עי' רש"י יבמות סג. ד"ה חימצין], ח) גי' תוס' בגמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"ל,

מוסף רש"י

נעקרה צלע מעיקרה. אע"ג דתנן במתניתין נשתברו רוב צלעותיה, דוקא נשתברו התם בעינן רובא, אבל נעקרה בלע אחת מעיקרה עד חצי חוליתה כדמפרש לקמן, טרפה (לעיל מב:). וגולגולת שנחבסה. שהוכתה מכות רבות ולא נפתחה ולא ניקב הקרום, אם רובה נחבסה טרפה. נחבסה, דמינגי"ר בלע"ז (שם). ובשר החופה את רוב הכרס. זהו קרום עב שקורין טנפר"ל כשפותחין את הבהמה ומותכין את הבשר לאורך הבהמה והוא גדלה, והא דקרי ליה מופה את רוב הכרס ולא קרי ליה מופה את הכרס, מפני שמעיטו הכרס נחבא בתוך בלעות החזה והסמוס ורובו מכוסה בבשר. כרס, פנצ"ל בלבה בלא בית הכוסות והמסמס ואם נקרע רובו של בשר כנגד הכרס אע"ג דכי משמעת להסיא קרע לגבי גוליה בשר הוי מיעוטא, שהרי אותו בשר מחזיק כל בני המעיים והולך עד היכיכים, לא משעריגן אלא במה שכנגד הכרס ואם מיקרע רובא דההוא טרפה, ושמואל לא סביר ליה כמאן דפרים (לעיל נ:) רוב החיצונה דמתניתין דהיינו בשר המופה את רוב הכרס דל"ב מה אתא שמואל לאמעוטינן, ואיהו מפרש למתניתין במילתא אחריתי (שם).

שיטה מקובצת

א) שלא נדבק אלא כנף אחת ופורח בשניה: ב) הלכך כשנופל נחבט בנפילה גרידא הס"ד: ג) ה"ג או י"א מכאן ואחת מכאן ורוב צלעות קטנות הסמוכות לצד האליה לא חשיב הס"ד: ד) נעקרה צלע מכאן וצלע כנגדה מכאן וחוליא קיימת מהו: ה) הרי צלע שכנגדו נשמטת ונבלה וקרי: ו) היינו דרב ושמעי' ליה דבחדא: ז) וליבעו מיניה כדרב בחדא דהא חדא אכתי לא קמא להו ותרתי קבעו מיניה: ח) וכן גרסת הקונט': ט) דדילמא לא חשיבא הא דרב גיסטרא אבל: י) כלומר מדרב הוה להו למפשט:

עין משפט נר מצוה

קנד א מיי' פ"ט מהלכות שחיטה הלכ"ו סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן נח סעיף ח:
קנה ב ג מיי' פ"י מהל' שחיטה הל"א סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נד סעי' ח:
קנו ד מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' ב:
קנז ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח:
קנח ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' ג:

לעזי רש"י

אישתריי"ם [אישטרייי"ם]. קש (בעיקר המשמש למרבץ הבהמות).
פישל"ש [פישיל"ש]. אפונות.
צידרו"ש [צידרי"ש]. חמצות.
גלו"ד. דבק חזק.
מינגיר"א [דימצייד"א]. הבול, מעוך.

רבינו גרשום

דלא משריק: דבוקה אמימר אסר. כלומר עוף שאוחזין אותו בדבק חרששין משום ריסוק אברים: בחד גפא כולי עלמא לא פליגי דשרי. כלומר דסמיך אגפא אחריתי ולא משריק נפשיה: כי פליגי בתרין גפי. כלומר דביק בתרין גפי: אלו הן רוב צלעותיו שש מכאן ושש מכאן כלומר עשרין (ושלש) [ושתים] צלעות הן שיש בהן מוח ושתים עשרה הרוב. ומחציין כלפי שדרה כלומר היכא אמרינן דאי נשתברו רוב צלעותיה טרפה מחציין כלפי שדרה: נעקרו ברוב צד אחד כלומר ב) אפילו שבע שנשתברו אין טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין. והא רב גיסטרא נמי קאמר כלומר נעקרה צלע וחוליתה עמה דהיא כגיסטרא: מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא קא אמרי כלומר דטרפה ווו היא שנשברה הצלע וחולייתא קיימת והא עולא בר זכאי א' ג) נשתברו ברוב שני צדדין כלומר דאינה טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין: הכא זה כנגד זה כלומר צלע מכאן וצלע מכאן זה כנגד זה דגיסטרא היא. והא כיון דאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חדא זה כנגד זה אלו הצלעות (השבורות) [והעקורות]. 1) בוכנא בלא אסיתא כלומר שבורות שלא נעקרה חוליא כולה הכא נעקרה וחוליא עמה. ותיבעי להו דרב כלומר השתא דאמרת דרב כהנא ורב אסי אמרי צלע מכן וצלע מכן עם חוליא. ותיבעי להו דרב צלע וחוליא אם טרפה אם לאו: סברי ליבעו מיניה. חדא בעיא דמפשט לן תרתי בעי'. דאי בעינן מיניה חדא צלע וחוליא עמה ואמר לן טרפה סברי אם כן מירתח רתח כלומר אפילו אמר להו טרפה לא צריכי למיבעי חדא דאם כן דחדא [נמי] טרפה כי

ע) ל"ל אפי' לא נעקרו רק ששם טרפה נשתברו אין טרפה וכו'. ב) נראה דל"ל בן זכאי אמר נעקרו ברוב לד אחד כלומר דאינה טרפה עד שיעקרו ברוב מצד אחד.

1)